

Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына прокурорлық қадағалауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының 2014 жылғы 6 қаңтардағы № 2 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2014 жылы 03 ақпанда № 9121 тіркелді. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Бас прокурорының 2015 жылғы 6 қаңтардағы № 7 бұйрығымен

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Бас прокурорының 06.01.2015 № 7 (бірінші ресми басылымнан кейін он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығымен.

Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына прокурорлық қадағалауды ұйымдастыру мақсатында, «Прокуратура туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 11-бабының 4) тармақшасын басшылыққа алып, **БҰЙЫРАМЫН:**

1. Қоса берілген Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына прокурорлық қадағалауды ұйымдастыру жөніндегі нұсқаулық бекітілсін.

2. «Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына прокурорлық қадағалауды ұйымдастыру туралы нұсқаулықты бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының 2012 жылғы 13 тамыздағы № 93 бұйрығының (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 7872 тіркелген, 2012 жылы 12 қыркүйектегі № 598-602 «Егемен Қазақстан» және № 306-307 «Казахстанская правда» газеттерінде жарияланды) күші жойылған деп танылсын.

3. Ұсталған, қамауға алынған және қылмыстық жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталуын қадағалау жөніндегі департаментінің бастығы (Н.Ә. Исақов) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркеу үшін шаралар қабылдасын.

4. Осы бұйрықпен Бас прокуратураның құрылымдық бөлімшелерінің, мекеме және кеңсе басшылары мен қызметкерлері таныстырылсын, облыс прокурорлары мен оларға теңестірілген прокурорларға жолдансын.

5. Бұйрықтың орындалуын бақылау Қазақстан Республикасы Бас Прокурорының жетекшілік ететін орынбасарына жүктелсін.

6. Осы бұйрық Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелген күннен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының

Бас Прокуроры

А. Дауылбаев

Қазақстан Республикасы

Бас Прокурорының

2014 жылғы 6 қаңтарында

№ 2 бұйрығымен бекітілген

Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына прокурорлық қадағалауды ұйымдастыру туралы НҰСҚАУЛЫҚ

1. Жалпы ережелер

1. Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына прокурорлық қадағалауды ұйымдастыру туралы осы Нұсқаулық (бұдан әрі - Нұсқаулық) Қазақстан Республикасының Конституциясына, Қылмыстық, Қылмыстық іс жүргізу, Қылмыстық-атқару, Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекстеріне, «Прокуратура туралы» және «Адамдарды қоғамнан уақытша оқшаулауды қамтамасыз ететін арнаулы мекемелерде ұстау тәртібі мен шарттары туралы» Заңдары мен Қазақстан Республикасының өзге де нормативтік құқықтық актілеріне сәйкес әзірленді және қылмыстық іс жүргізу барысында арнайы мекемелерге орналастырылған, қылмыстық жазаны өтеуші, жазаны өтеуден мерзімінен бұрын шартты түрде босатылған адамдардың, сондай-ақ әкімшілік қадағалау белгіленген адамдардың құқықтарының сақталуын қадағалауды жүзеге асыру тәртібін айқындайды.

2. Бас Прокурордың орынбасары, Бас прокуратураның ұсталған, қамауға алынған және қылмыстық жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталуын қадағалау жөніндегі департаментінің бастығы, облыс прокурорлары, оларға теңестірілген прокурорлар, мамандандырылған прокурорлар, қала мен аудан прокурорлары қадағалаудағы мекемелерде және Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің Қылмыстық атқару жүйесі комитетінің органдарында,

арнайы қабылдауыштарда, уақытша ұстау изоляторларында, қоғамдық қауіпсіздік құрылымдарында және Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің тергеу изоляторларында Заңдардың, Қазақстан Республикасы Президенті Жарлықтары мен өзге де заңнамалық актілердің нақты және біркелкі қолданылуына жоғары қадағалауды қамтамасыз етеді, кез келген заң бұзушылықты анықтауға және жоюға шаралар қабылдайды.

3. Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына қадағалау қылмыстық жазаның, өзге де қылмыстық-құқықтық ықпал ету шараларының орындалуы кезінде қылмыстық, қылмыстық іс жүргізу, қылмыстық-атқару, әкімшілік заңнамаларының, басқа да нормативтік құқықтық актілердің нормаларының қолданылу заңдылығын, ұсталғандардың, әкімшілік және тергеумен қамауға алынғандардың, сотталғандардың, жазаны өтеуден мерзімінен бұрын шартты түрде босатылғандардың, сондай-ақ әкімшілік қадағалау белгіленген адамдардың конституциялық құқықтарының, бостандықтары мен заңды мүдделерінің қорғалуын, арнайы және түзеу мекемелерінде ұстаудың тәртібі мен жағдайларының сақталуын, сондай-ақ қуғын-сүргіннен ақталған адамдарға ақшалай өтемақыларды төлеу мен жеңілдіктерді берудің тәртібін реттейтін заңнамалардың орындалуын қ а м т а м а с ы з е т е д і .

4. Осы Нұсқаулықта қолданылған негізгі ұғымдар мен шартты белгілер:

1) Департамент - Ұсталған, қамауға алынған және қылмыстық жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталуын қадағалау жөніндегі департаменті;

2) облыс прокуроры - облыстардың, Астана, Алматы қалаларының прокурорлары, Бас әскери прокурор, Бас көлік прокуроры;

3) департамент қызметкері - ұсталған, қамауға алынған және жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталуын қадағалау жөніндегі Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасы департаментінің лауазымды тұлғасы;

4) облыс прокурорының көмекшісі – облыстардың, Астана, Алматы қалалары прокурорларының ұсталған, қамауға алынған және жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталуын қадағалау жөніндегі аға көмекшісі және көмекшісі;

5) басқарманың қызметкері – ұсталған, қамауға алынған және жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталуын қадағалау жөніндегі облыстық және оған теңестірілген прокуратуралардың басқарма бастығы, бастықтың орынбасары, басқарманың аға прокуроры, прокуроры;

6) прокурор – қалалық, аудандық прокурор, көліктегі және әскери прокурор, оның орынбасарлары, аға көмекшілері және көмекшілері;

7) қадағалаудың аймақтық қағидаты – Департамент прокурорына осы Нұсқаулық талаптарының орындалуын қамтамасыз ету жөніндегі облыстардың

жекелеген прокуратураларының қызметтеріне бақылаудың жүзеге асырылуын
б е к і т у ;

8) қадағалаудың пәндік қағидаты – Департамент прокурорына прокурорлық қадағалаудың жағдайын және қылмыстық жазалардың атқарылуын, ұсталғандардың, әкімшілік және тергеумен қамауға алынғандардың, сотталғандардың ұсталу тәртібі мен шарттарын реттейтін заңнамалардың жекелеген мәселелерін орындау бойынша заңдылықты тексерудің әдістемелерін әзірлеуді, талдауды және жинақтап қорытуды бекіту;

9) қызметкер – қылмыстық атқару жүйесінің, ішкі істер органдарының (бұдан әрі – ПО) және Ұлттық қауіпсіздік комитетінің (бұдан әрі – ҰҚК) қызметкері;

10) ұсталған – құқық бұзушылықтың жолын кесу немесе қылмыстық, азаматтық және әкімшілік істер бойынша іс жүргізуді қамтамасыз ету, сондай-ақ мәжбүрлеу сипатындағы өзге де шараларды қолдану мақсатында адамның жеке бас бостандығын 72 екі сағаттан аспайтын қысқа уақытқа шектеуден тұратын және уәкілетті мемлекеттік органдар, лауазымды және өзге де тұлғалар заңда көзделген негізде және тәртіппен іске асыратын мәжбүрлеу шарасы қолданылған
т ұ л ғ а ;

11) сезікті – тергеуші, анықтаушы қылмыс жасады деп күмән келтірілгендігін хабарлап, соған байланысты Қылмыстық іс жүргізу заңнамаларымен белгіленген негіздерде және тәртіппен өзіне қатысты қылмыстық іс қозғалған не оны күдікті деп тану туралы қаулы шығарылған, не ұстау жүзеге асырылған, не айып тағылғанға дейін жолын кесу шарасы қолданылып, күдікті болып танылған адам;

12) айыпталушы – өзіне қатысты айыпталушы ретінде жауапқа тарту туралы қаулы шыққан, сондай-ақ оған қатысты анықтау органының бастығы айыптау хаттамасын немесе сотқа дейінгі жеңілдетілген іс жүргізу хаттамасын жасаған және бекіткен не тергеуші сотқа дейінгі жеңілдетілген іс жүргізу хаттамасын ж а с а ғ а н
а д а м ;

13) арнайы қабылдаушы – әкімшілік қамауға тартылған адамдарды қабылдауға және ұстауға арналған ішкі істер органдарының арнайы мекемесі;

14) әкімшілік қамалған – әкімшілік қамауға алу қолданылған адам;

15) тергеумен қамалған – бұлтартпау шарасы ретінде қамау қолданылған сезікті
н е м е с е
а й ы п т а л у ш ы ;

16) уақытша ұстау изоляторы (бұдан әрі – УҰИ) – қылмыс жасады деген күдік бойынша ұсталған адамдарды және Қазақстан Республикасының Қылмысты-іс жүргізу кодексінің 152-бабында (одан-әрі ҚІЖК) көрсетілген айыпталушыларды, сезіктілерді және сотталғандарды күзетте ұстауға арналған
а р н а у л ы
м е к е м е ;

17) тергеу изоляторы (бұдан әрі – ТИ) – бұлтартпау шарасы ретінде қамауға алу қолданылған, қылмыстың жасалуына күдіктілер мен айыпталушыларды,

сондай-ақ шаруашылық қызметтер көрсету бойынша жұмыстарды орындау үшін қалдырылған сотталғандарды, және де түзеу мекемелерінде құқықтық тәртіпті қамтамасыз етуге жіберілгендер мен Қазақстан Республикасының Қылмыстық-атқару кодексінің 68-бабының (одан әрі- ҚАК) талабына сай ауыстырылғандарды ұстауға арналған арнаулы мекеме;

18) арнайы мекеме – арнайы қабылдағыштар, уақытша ұстау изоляторы мен тергеу изоляторлары;

19) түзеу мекемелері – бас бостандығынан айырылған сотталғандардың жазасын өтеп жатқан түрмелер, жалпы, қатаң және ерекше режимдегі колониялар, тәрбиелеу колониялары және қоныс-колониясы;

20) сотталған адам – өзіне қатысты айыптау үкімі шығарылған айыпталушы;

21) есепте тұрған адамдар – бас бостандығынан айыруға байланысты емес жазаға және қылмыстық-құқықтық әсер етудің өзге де шараларына сотталған, Қылмыстық атқару жүйесі комитетінің қылмыстық-атқару инспекцияларында есепте тұрған адамдар;

22) ЖӨМБШБ – жазаны өтеуден мерзімінен бұрын шартты түрде босату (бұдан әрі – МБШБ);

23) әкімшілік қадағалаудағы адам – сотпен «Бас бостандығынан айыру орындарынан босатылған адамдарды әкімшілік қадағалау туралы» Заңына сәйкес әкімшілік қадағалау белгіленген адам;

24) пробация қызметі – шартты түрде сотталған адамның сынақ мерзімі мен пробациялық бақылауда тұрған кезінде жаңадан қылмыс жасауын алдын алу мақсатында оның жүріс-тұрысын одан әрі түзету үшін әлеуметтік-құқықтық сипаттағы шаралардың кешендерін жүзеге асыратын қылмыстық-атқару инспекциясындағы қызмет;

25) электрондық бақылау құралдары (электрондық білезік) – тиісті бақылауды қамтамасыз етуге және Қылмыстық-атқару жүйесі комитетінің қылмыстық-атқару инспекциясында есепте тұрған бас бостандығынан айырумен байланысты емес жазаға немесе шартты түрде сотталған адамның жүрген жері туралы ақпаратты алуға арналған электрондық құрылғы;

26) төтенше жағдай – табиғи не экологиялық зілзала, сезіктілер мен айыпталушылардың, сотталғандардың қылмыс жасау фактілері, адамдарды кепілге алу, қирату (мүлікті қасақана жою), жаппай тәртіпсіздік (екі және одан көп тұлға), топтасып қашу, дене мүшелеріне зақым келтіру, ақылы жұмыс түрін орындаудан, тамақ ішуден (аштық жариялау) бас тарту, сондай-ақ олардың заңмен белгіленген режимді бұзуға бағытталған басқа да құқыққа қарсы іс-әрекеттерді жасауы, арнайы және түзеу мекемелері әкімшілігінің талаптарын орындамауы, қызметкерлердің ұсталғандарға, әкімшілікпен және тергеумен қамалғандарға, сотталғандарға қатысты азаптауларды, рұқсат етілмеген ықпал

ету шараларын, арнаулы құралдарды қолдануы, «Еңбек» Республикалық мемлекеттік кәсіпорны қызметкерлері мен жұмысшыларының қылмыс, сыбайлас жемқорлық қылмысы мен құқық бұзушылықтар жасауы, түзеу және арнайы мекемелерде ұсталған тұлғалардың зорлықпен өлтірілуі;

27) арнайы хабарлама – төтенше жағдай туралы электронды немесе факсимилды байланыс арқылы дереу (3 сағат ішінде) жіберілетін хабарлама;

28) кешенді тексеру – бас бостандығынан айыру орындарындағы қылмыстық жазалардың орындалуы бойынша жалпы заңдылықтың және түзеу мекемелері әкімшіліктері мен жергілікті атқару және құқық қорғау органдарының өзара іс-әрекетінің жағдайын прокурорлық тексеру;

29) мамандар – қызметтің қандай да бір саласында (денсаулық сақтау, бухгалтерия, қаржы, еңбекті қорғау, әлеуметтік, өртке қарсы, санитарлық-эпидемиологиялық бағыттағы және т.б.) арнаулы білімі бар адамдар;

30) ҚАИ – Қылмыстық-атқару жүйесі комитетінің қылмыстық-атқару инспекциясы;

31) ПО ҚҚБ – ішкі істер органдарының қоғамдық қауіпсіздік бөлімшесі;

32) «Еңбек» РМК – Қылмыстық атқару жүйесінің республикалық мемлекеттік кәсіпорны және оның филиалдары;

33) айыптылық бөлмелер – айыптылық изолятор (бұдан әрі – АИ), камера түріндегі бөлмелер (бұдан әрі – КТБ), бір кісілік камера (бұдан әрі – БКК), карцер, тәртіптік изолятор (бұдан әрі – ТИЗО);

5. Ұсталған, қамауға алынған және қылмыстық жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталуына қадағалауды ұйымдастырған кезде төмендегілер прокуратура органдары қызметінің басымды бағыттары болып табылады:

1) құқық қорғау органдарының арнайы және түзеу мекемелеріндегі сыбайлас жемқорлық сипатындағы, ұйымдасқан, терроризм мен діни экстремизм, есірткі заттарының заңсыз айналымына байланысты қылмыстарына қарсы күрес жұмыстарының үйлестірілуі;

2) ұсталғандардың, әкімшілікпен және тергеумен қамалғандардың, сотталғандардың, ЖӨМБШБ және әкімшілік қамауға алынғандардың конституциялық құқықтары мен бостандықтарының сақталуы;

3) азаптауларға қарсы бағытталған заңнамалардың сақталуын, сондай-ақ ұсталғандарды, әкімшілік және тергеумен қамалғандарды, сотталғандарды 1955 жылғы 30 тамыздағы БҰҰ бірінші Конгресінде қабылданған Қамаудағыларды қараудың ең төменгі стандарттық ережелеріне жақын ұстау жағдайларымен қамтамасыз етілуі;

4) жазаны өтеу орындарынан босатылған адамдардың бейімделуіне бағытталған заңнаманың сақталуы;

5) ұсталғандарды, әкімшілік және тергеумен қамалғандарды, сотталғандарды ұстауға бөлінеген бюджет қаражаттарын пайдалану заңдылығының жағдайы.

6. Прокурорлық қадағалау ИМ ҚҚБ, ҚАИ, арнайы және түзеу мекемелеріндегі заңдылықтың жағдайына тоқсан сайын жасалатын талдау негізінде қамтамасыз етіледі.

7. Арнайы және түзеу мекемелерінің, ҚАИ, ИМ ҚҚБ, халықты әлеуметтік қорғау органдарының қызметіндегі заңдылықтың жағдайын тексеру жұмыс жоспарына сәйкес, Бас және облыстық прокуратуралардың тапсырыстары мен тапсырмалары, төтенше жағдайлардың деректері, бұқаралық ақпарат құралдарындағы жарияланымдар, заңды және жеке тұлғалардың өтініштері бойынша тексеру тағайындау туралы қаулының негізінде жүргізіледі.

Тексеру барысында қадағалауға аясындағы органдардың қызметіндегі заңдылықтың жағдайына және прокурорлық қадағалаудың тиімділігіне баға беріледі.

8. Прокурор өз құзыреті шегінде, заңдылықтың, ұсталғандардың, әкімшілік және тергеумен қамалғандардың, сотталғандардың құқықтары мен заңды мүдделерінің анық бұзылуына дереу ықпал ету мақсатында, тәуліктің кез келген уақытында ИО ҚҚБ, ҚАИ, арнайы және түзеу мекемелерін тексеруге құқылы.

Қажетті кезде тексерулерге мамандар тартылады.

Кәсіпкерлік субъектілерге тексеру жүргізу туралы қаулы Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитеттің аумақтық бөлімшелерінде тіркелуге жатады.

Тексеру нәтижелері анықтама немесе акті түрінде ресімделеді, онда тексерудің жүргізілген орны мен уақыты, тексерушінің лауазымы, тегі, аты, әкесінің аты, анықталған заң бұзушылықтар, жұмыстағы кемшіліктер мен олқылықтар, осыған әсер еткен себептер мен салдарлар, тексеру нәтижелерін іске асырудың ұсынылып отырған нұсқалары, оларды жоюдың жолдары мен тәсілдері көрсетіледі.

9. Тексеру нәтижелері туралы анықтамамен тексерілген органдардың бірінші басшылары немесе олардың міндеттерін атқарушылар, сондай-ақ осы орган қызметіне қадағалауды қамтамасыз ететін прокурор таныстырылады.

10. Жоспарлы іс-шаралар мен тексерулердің нәтижелері облыстық және оларға теңестірілген прокуратуралардың жедел кеңестерінде, алқа мәжілістерінде, немесе заңдылық, құқық тәртібін және қылмысқа қарсы күресті қамтамасыз ету жөніндегі Үйлестіру кеңесінде тұрақты түрде қаралады.

11. Бас прокуратурада тұрақты негізде облыс прокурорлары мен олардың орынбасарларының ұсталған, әкімшілікпен қамалған, қамауға алынған, қылмыстық жазаны өтеуші, ЖӨМБШБ және қадағалауда жүрген адамдардың құқықтарының сақталуы мәселесіне қатысты есептері тыңдалып отырады.

12. Облыстық деңгейдегі органдар, мекемелер мен ведомстволарға, олардың лауазымды тұлғаларына бағытталған прокурорлық қадағалау актілері облыстық және оларға теңестірілген прокуратуралар арқылы, орталық органдарға Бас прокуратура арқылы жолданады.

Осы кезде анықталған заң бұзушылықтарды нақты жоюға бақылау белгіленеді.

Прокурорлық ықпал ету актілерін тиісті дәрежеде қарап, шешім қабылдамау фактілері бойынша заңда қаралған ретте шаралар қабылданады.

13. Қылмыстық жазаларды атқару, ұсталғандарды, әкімшілікпен және тергеумен қамалғандарды, сотталғандарды арнайы және түзеу мекемелерінде ұстау, сондай-ақ ЖӨМБШБ және қадағалауда жүрген адамдардың жүріс-тұрысына бақылауды жүзеге асыру мәселелері бойынша қылмыстық-атқару жүйесі, Ішкі істер және ҰҚК органдары шығаратын нормативтік құқықтық актілерінің, бұйрықтарының және өкімдерінің заңдылығы үнемі зерделенеді және тексеріледі.

14. Прокуратура органдарында жедел-профилактикалық есепке тіркелген адамдарға қатысты бақылау істері ашылады.

2. Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына прокурорлық қадағалауды ұйымдастыру

1-параграф. Департаменттің қадағалауды ұйымдастыруы

15. Департамент қызметкерлері:

1) Бас прокуратура мен Департаменттің Стратегиялық, операциялық және тоқсандық жұмыс жоспарларына сәйкес, Бас прокуратураның басқа да құрылымдық бөлімшелерімен, төменгі тұрған прокуратуралармен, мүдделі министрліктер және ведомстволармен өзара іс-әрекет ету және үйлестіру арқылы қызметкерлердің лауазымды міндеттерін нақты жіктеу және тапсырылған учаскелер мен аймақтық-пәндік қағидаттар бойынша істердің жағдайына олардың әрқайсысының жеке жауапкершілігін белгілеу негізінде Республикада ұсталған, әкімшілік қамалған, қамауға алынған және қылмыстық жазаны өтеуші, ЖӨМБШБ және әкімшілік қадағалаудағы адамдардың құқықтарының сақталуына тұрақты және пәрменді қадағалау ұйымдастырады және жүргізеді;

2) азаматтарды ақтау және қылмыстық жазаны орындау мәселесі бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің, Қазақстан Республикасының министрліктер

мен ведомстволарының құқықтық аткілеріне, Ішкі істер министрлігінің Қылмыстық-атқару жүйесі және Әкімшілік полициясы комитеттерінің қызметіндегі заңдылыққа – УҰИ, арнайы қабылдауыштардың қызметіндегі, сондай-ақ ЖӨМБШБ және әкімшілік қадағалаудағы адамдардың жүріс-тұрысына бақылауды жүзеге асыру кезінде заңдылықтың сақталуы мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің – ТИ қызметіндегі заңдылықтың сақталуына тікелей қадағалауды жүзеге асырады;

3) жедел-ізвестіру қызметінің заңдылығын қадағалау департаментінің қызметкерлерімен бірлесіп, жетекшілік ететін салаларда заңдылықты қамтамасыз етеді, бірлескен тексерулер жүргізу бастамасын көтереді және қылмыстық жазаның атқарылуы мен қамауға алынған адамдарды ұстау кезінде заңдылық пен құқық тәртібін қамтамасыз етуге бағытталған өзара қызмет ету шараларын қ а б ы л д а й д ы ;

4) облыс прокурорларының ұсыныстары және сотталғандардың өтініштері бойынша үкімдердің орындалу мәселесіне байланысты қабылданған сот қаулыларының заңдылығын наразылық енгізу мақсатында зерделейді;

5) оқу семинарлары мен кеңестер, бірлескен тексерулер және облыс прокурорларының көмекшілерін, көліктегі және әскери Бас прокурорларының ұсталған, қамауға алынған және жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталуын қадағалауды қамтамасыз ететін көмекшілерін, басқарма қызметкерлерін, прокурорларды тағылымдамадан өтуін ұйымдастырады және өткізеді, жұмыстың оң тәжірибелері зерделейді және таратады, қадағалауды ұйымдастырудағы кемшіліктері мен олқылықтары үшін төменгі тұрған прокурорлардың жауапкершіліктері туралы Бас прокуратураның басшылығына ұ с ы н ы с т а р е н г і з е д і ;

б) жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың жағдайына қадағалауды қамтамасыз ету бойынша, сондай-ақ қадағалаудың басымдық және аймақтық бағыттары бойынша талдау жасайды, тексерудің ә д і с т е м е л е р і н ә з і р л е й д і ;

7) Бас прокуратура басшылығының тапсырмасы бойынша төтенше жағдайлардың салдарын жергілікті орындарға бару арқылы тексереді;

8) жергілікті орындарда тексеру жүргізу кезінде заңдылықтың бұзылу дерегі бойынша шұғыл ықпал ету талап етілетін жағдайда, прокурорлық ықпал ету а к т і л е р і н д е р б е с е н г і з е д і ;

9) Бас прокуратура басшылығының тапсырмасы бойынша аумақтық прокурорлардың, аймақтардағы құқық қорғау және басқа да мемлекеттік органдардың лауазымды тұлғаларының қабылдаған шешімдерінің, сондай-ақ сот

актілерінің заңдылығын зерделеу мақсатында қылмыстық, азаматтық, әкімшілік істер мен өзге де материалдарды сұратып алады.

2-параграф. Облыс прокуратуралары мен оларға теңестірілгендердің қадағалауды ұйымдастыруы

16. Облыс прокурорлары және олардың орынбасарлары:

1) ұсталған, арнайы мекемелерге орналастырылған, қылмыстық жазаны өтеуші, ЖӨМБШБ және әкімшілік қадағалаудағы адамдардың құқықтарының сақталуына қадағалауды ұйымдастырады және қамтамасыз етеді;

2) түзеу және арнайы мекемелерінің кешенді тексерулеріне қатысады.

Көрсетілген тексерулерді жүргізу барысында ұсталғандарды, әкімшілік және тергеумен қамалғандарды, сотталғандарды, «Еңбек» РМК-ның қызметкерлері мен жұмысшыларын жеке сұрақтары бойынша қабылдайды;

3) арнайы және түзеу мекемелерінде қызметкерлердің ұсталғандарға, тергеумен қамалғандарға және сотталғандарға азаптау, рұқсат етілмеген ықпал ету шараларын, арнаулы құралдарды қолдану фактілері бойынша уақытында тексеру жүргізуді қамтамасыз етеді;

Мұндай фактілер бойынша қылмыстық істі қозғаудан бас тарту туралы шешімдердің заңдылығын он тәулік ішінде тексеруді тапсырады;

4) Ұлттық алдын алу тетігінің қатысушыларының қызметіне көмек береді.

17. Төтенше жағдайлар туралы ақпарат түскен кезде дереу 3 сағат ішінде Департаментке арнайы хабарлама дайындап, жіберуді қамтамасыз етеді, онда міндетті түрде төтенше жағдайдың орын алған күні, уақыты, орны және мән-жайы, себебі, мақсаты, тәсілі, нысанасы мен оны жасаған кезде пайдаланған құрал-жарақтары, оған қатысқан адамдардың жалпы саны, олардың тегі, аты, әкесінің аты, ҚК-тің қандай баптары бойынша тартылғаны немесе сотталғаны, жедел-алдын алу есебінде тұратындығы көрсетіледі (5 және одан да көп қатысушылар болса, олар туралы деректер арнайы хабарламаға тіркеледі).

18. Арнайы және түзеу мекемелеріндегі жедел-ізвестіру қызметінің заңдылығына қажетті қадағалауды қамтамасыз ету мақсатында облыс прокуратураларының тиісті құрылымдарының өзара тығыз қызмет етуіне назар а у д а р а д ы .

Қажетті кезде арнайы және түзеу мекемелерінде тиісті режимді қамтамасыз ету шараларын әзірлеп, бірлескен тексерулерді өткізу және талдау жасауды т а п с ы р а д ы .

19. Облыс прокурорларының көмекшілері, басқарма қызметкерлері:

1) ҚАЖ комитеті департаменттерінің, «Еңбек» РМК, арнайы және түзеу мекемелерінің (бұндай өкілеттік облыс прокурорының өкімімен жүктелген

жағдайда) қызметіндегі заңдылыққа, Ішкі істер департаментінің – арнайы мекемелерінде заңдардың, ЖӨМБШБ және әкімшілік қадағалаудағы адамдарға бақылауды жүзеге асыру заңнамасының орындалуына, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің ТИ заңдардың орындалуына, сондай-ақ саяси қуғын-сүргін құрбандарын ақтау туралы заңнамалардың қолданылуына қадағалауды жүзеге асырады ;

2) облыс прокуратурасының жедел-ізвестіру қызметінің заңдылығын қадағалау бөлімшесімен келісіп, арнайы және түзеу мекемелерінде жүргізілетін жедел-ізвестіру іс-шараларының заңдылығын тексереді;

3) осы Нұсқаулықтың 32-56-тармақтарының орындалуы бойынша прокурорлардың қызметіне тікелей бақылауды жүзеге асырады.

Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына прокурорлық қадағалауды қамтамасыз етуде прокурорларға ұйымдастырушылық және әдістемелік көмек көрсетеді, облыстық және оларға теңестірілген прокуратураларда тағылымдама және оқыту жүргізеді;

4) тұрақты түрде қоғамдық бақылау комиссияларымен қарым-қатынаста болып, ұсталған, қамауға алынған және түзеу мекемелерінде жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталу мәселесі бойынша бірлескен іс-шаралар жоспарлайды ;

5) арнайы және түзеу мекемелеріндегі ұсталған тұлғалардың құқықтарының бұзылғандығы туралы қоғамдық бақылау комиссиясы мүшелерінің барлық өтініштері бойынша кідірмей тексерулер жүргізеді.

Заңның бұзылуы анықталған жағдайда кінәлі лауазымды тұлғаларға қатысты прокурорлық ықпал ету шараларын қолданады.

20. Арнайы және түзеу мекемелерінде, әкімшілікпен және тергеумен қамалғандарға, сотталғандарға азаптаулардың, рұқсат етілмеген ықпал ету шаралары мен арнаулы құралдардың негізсіз қолданылғаны туралы хабарламалар немесе өтініштер келіп түскен кезде, дербес немесе прокурор, қылмыстық қудалау органдары процессуалдық шешім қабылдауды тексеру жүргізу жолымен қамтамасыз етеді.

Ұсталғандарға, әкімшілік және тергеумен қамалғандарға, сотталғандарға арнайы құралдарды негізсіз қолдану фактісі бойынша қорытынды шығарылып, облыс прокурорының жетекшілік ететін орынбасары бекітеді.

Қорытындыда арнайы құралдардың қолданылу орны, уақыты, жағдайы, сондай-ақ оларды қолданған қызметкерлер туралы деректер, арнайы құралдардың қолданылуын реттейтін нормативтік құқықтық актілерге сілтеме мазмұндалуы қажет.

Қорытындының резолютивтік бөлігінде арнайы құралдарды қолданудың

заңдылығы немесе заңдылықты бұзушылығы туралы тұжырым көрсетіледі.

Қорытындыға растайтын материалдар қоса тіркеледі.

21. Айына бір реттен кем емес облыс орталықтарында орналасқан ТИ, ҰУИ және арнайы қабылдағыштарда заңдылықтың сақталуы жағдайына тексерулер жүргізіледі.

Адамның қамауда заңсыз отырғаны анықталған кезде оны дереу босатуға шаралар қабылдайды.

22. Басқа елді мекендерде орналасқан УҰИ және арнайы қабылдағыштарда тексеру заңдылықтың жағдайы мен ұсталғандардың, әкімшілікпен және тергеумен қамалғандардың конституциялық құқықтары мен бостандықтарының сақталуына байланысты жүргізіледі.

Арнайы мекемелерде тексеру жүргізгенде ұсталғандарды, әкімшілік және тергеумен қамалғандарды, сотталғандарды және қызметкерлерді жеке сұрақтары бойынша қабылдайды.

23. Төтенше оқиғаларды және ұсталғандарға, тергеумен қамалғандарға және сотталғандарға қаруларды, арнаулы құралдарды қолдану, арнайы және түзеу мекемелерінен қашуға оқталу, өзін өлтіру және өзіне дене жарақатын салудың барлық фактілерін есепке алып, жүргізеді.

Төтенше жағдайлар туралы ақпаратты алған кезде дереу телефон байланысымен (бір сағат ішінде) Департаменттің жетекшілік ететін қызметкеріне хабарлайды.

24. ТИ келесі тексеріледі:

1) айыпталушының қамаудағы мерзімінің аяқталуы мен оны қамаудан босату туралы шешімнің қабылдануы туралы тиісті органдарды уақытында хабардар ету бөлігіндегі мекеме әкімшілігінің қылмыстық іс жүргізу заңнамасы талаптарының сақтауына назарын аударып, күдіктілердің, айыпталушылардың және сотталғандардың қамауда ұсталуының заңдылығы;

2) тергеумен қамалғанның арызын прокурорға уақытында жіберу бөлігіндегі Қылмыстық іс жүргізу кодексінің талаптарының сақталуы;

3) материалдық-тұрмыстық жағдайлармен және медициналық-санитарлық қызмет көрсетілуінің қамтамасыз етілуі;

4) тергеумен қамалғандарды, сотталғандарды тергеу изоляторларына орналастырған кезде және тергеу әрекеттері мен сот талқылауынан кейін әрбір кері қайтарылғанда, дене жарақатының болу-болмауына уақытында медициналық куәландырудың жүргізілуі;

5) тергеумен қамалғандардың және сотталғандардың арасында туберкулездің таратылуына қарсы іс-әрекет ететін нормативтік құқықтық актілері талаптарының сақталуы;

б) инженерлік-техникалық күзет құралдары мен ғимараттардың қойылатын

талаптарға

сәйкестігі;

7) ұсталғандарды, тергеумен қамалғандарды және сотталғандарды ұстауға бөлінген бюджет қаражаттарын пайдаланудағы заңдылықтың жағдайы;

8) 48 сағат ішінде тергеумен қамалғандарды карцерге қамаудың заңдылығы;

9) тергеумен қамалғандардың уақытша ұстау изоляторларынан тергеу изоляторына уақытында қайтарылуы;

10) сотталғандардың тергеу изоляторларынан түзеу мекемелеріне уақытында жіберілуі;

11) тергеумен қамалғандарды бөлек орналастыру мәселелерін реттейтін заңнама талаптарының сақталуы;

12) сотталғандарды шаруашылық қызмет көрсету жұмыстарын орындау үшін қалдырудың заңдылығы;

13) сотталғандарды қоныс-колониясына ауыстыру, жазаны өтеуден мерзімінен бұрын шартты түрде босату және жазаның өтелмеген бөлігін жазаның неғұрлым жұмсақ түрімен ауыстыру, ұстау режимін қасақана бұзушыларды жазасын өтеу үшін түзеу мекемелеріне жіберу туралы мәселелердің уақытында қаралуы және заңдылығы;

14) сезіктілерге, айыпталушыларға және сотталғандарға жазаларды тағайындау мен оларды көтермелеудің заңдылығы;

15) жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібін реттейтін заңнама талаптарының сақталуы.

25. Тексеру барысында, дереу ықпал етуді талап ететін заңдылықты айқын бұзушылық анықталса, прокурорлық қадағалау актілері енгізіледі.

26. Шаруашылық жұмыстарын орындау үшін ТИ қалдырылған сотталғандарға қатысты үкімді орындауға байланысты мәселелердің бірінші сатыдағы сотта қаралуы кезінде, сондай-ақ үкімнің орындалуына байланысты мәселелерді шешу кезінде шығарылған сот қаулыларына келтірілген арыздар мен наразылықтарды апелляциялық және кассациялық сатыдағы соттарда қараған кезде міндетті түрде қатысады.

Облыс прокурорының өкімімен үкімнің орындалуына байланысты мәселелерді қарауда сотқа қатысуды, мемелкет мүддесіне өкілдік ету және қылмыстық істер бойынша сот актілерінің заңдылығына қадағалауды жүзеге асыратын облыстық прокуратураның тиісті бөлімшесіне және оған теңестірілген, немесе прокурорларға жүктелуі мүмкін.

27. УҰИ және арнайы қыбылдауғштарда тексеру осы Нұсқаулықтың 40-48-тармақтарының ережелеріне сәйкес жүргізіледі.

28. Түзету мекемелерінде тексеру осы Нұсқаулықтың 33-39-тармақтарының ережелеріне сәйкес жүргізіледі.

29. ЖӨМБШБ, әкімшілік қадағалаудағы адамдардың жүріс-тұрысына

бақылауды қамтамасыз ету, қылмыстың қайталануын алдын алу мақсатында, жарты жылда бір рет мекемелерден босатылған, соның ішінде басқа аймақтардағы, тұрғылықты мекенжайларына келген ЖӨМБШБ және әкімшілік қадағалаудағы адамдардың саны туралы, олардың қайталап жасаған қылмыстары туралы Ішкі істер департаментінің мәліметтерімен бірге Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитеттегі деректермен салыстырып тексеру жүргізіледі.

30. Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылаудағы заңдылықтың жағдайына қадағалауды қамтамасыз етуде тоқсан сайын талдау жүргізеді.

31. Азаматтарды жаппай саяси қуғын-сүргіндерінен ақтау мәселелерін реттейтін заңнамалардың қолданылуы жыл нәтижесі бойынша жинақтап қорытылады.

3-параграф. Қалалық және аудандық прокуратуралардың қадағалауды ұйымдастыруы

32. Қалалық және аудандық прокурорлар:

1) түзеу мекемелерінде, УҰИ, арнайы қабылдағыштардың қызметіндегі заңдылыққа, қоғамнан оқшаулаумен байланысты емес қылмыстық жазалардың, өзге де қылмыстық-құқықтық ықпал ету шараларының атқарылуы заңдылығына, ЖӨМБШБ және әкімшілік қадағалаудағы адамдарды бақылау тәртібі заңнамасының, ақталған азаматтарға ақшалай өтемақыларды төлеуді және оларға жеңілдіктерді беруді реттейтін заңдардың сақталуына қадағалауды жүзеге асырады;

2) қызметкерлердің ұсталғандарға немесе әкімшілік және тергеумен қамалғандарға, сотталғандарға арнаулы құралдар мен күш қолдануы туралы ақпарат оқиға орнына барып, арнайы қабылдағыштар мен түзеу мекемелері әкімшіліктерінің іс-әрекеттерінің заңдылығы мен негізділігін қорытынды жасау жолымен тексереді.

Қорытынды осы Нұсақулықтың 20-тармағында көрсетілгендей тәртіп бойынша жасақталып, прокурормен бектіледі.

Арнайы немесе түзеу мекемелерінде азаптаулардың, рұқсат етілмеген ықпал ету шараларының қолданылғаны туралы мәліметтер бар болғанда немесе өтініштер келіп түскен кезде, тексеру азаптауларға және басқа да қатыгез, адамгершілікке жатпайтын және ар-намысты қорлайтын іс-әрекеттер мен жазалау түрлері туралы өтініштерді тексеру тәртібін реттейтін нормативтік құқықтық актілерге сәйкес жүзеге асырылады;

3) ұлттық алдын алу тетігі қатысушыларының қызметіне көмек беру бойынша шаралар қабылдайды, олардың құқықтарының бұзылу деректері бойынша қолданыстағы заңдарға сәйкес кідіртпей тексеру жүргізіледі.

Тексеру нәтижесі бойынша негізділігі бар болған жағдайда кідірмей, үш жұмыс күні ішінде алдын алу тетігінің баруына жатқызылған түзеу мекемелерінің және өзгеде ұйымдардың кінәлі лауазымды тұлғаларына қатысты құжаттар жинақталады және сотқа жолданады;

4) ұсталған, қамауға алынған және түзеу мекемелерінде жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталу мәселесі бойынша қоғамдық бақылау комиссияларымен үнемі қарым-қатынаста болып, бірлескен іс-шаралар ж о с п а р л а й д ы .

Қылмыстық-атқару жүйесі органдарының және түзеу мекемелеріндегі ұсталған тұлғалардың құқықтарының бұзылғандығы туралы қоғамдық бақылау комиссиясы мүшелерінің өтініштері бойынша кідірмей тексерулер жүргізіледі.

33. Жарты жылда бір рет облыс прокурорының немесе оның орынбасарының қатысуымен түзеу мекемелерінде кешенді тексерулер жүргізеді.

34. Сотталғанды айыптау бөлмесіне орналстыру немесе ауыстыру туралы түзеу мекемесі әкімшілігімен қабылданған қаулының заңдылығы мен негізділігін 48 сағат ішінде тиісті қортынды жасау жолымен тексереді.

Ай сайын түзеу мекемелерінде сотталғандарды айыпталу орындарында ұстау ж а ғ а д а й ы н т е к с е р е д і .

Тексеру нәтижесі анықтамамен ресімделеді, сондай-ақ тексеру жүргізілген органның тиісті журналына күнін, уақытын, режимнің температурасын, ауаның ылғалдылығын, айыптылық орындарында (АИЗО, КҮҮЖ, ТОО, ЖК АИЗО, КТБ, ТИЗО және БК қамалған адамдардың санын жеке көрсетіп) ұсталған адамдардың және шағымданған сотталғандардың жалпы санын көрсетіп, тексеру жүргізгені туралы қысқаша жазба толтырады.

35. Ай сайын түзеу мекемелерінде сотталғандарды, колония қызметкерлерін және «Еңбек» РМК жұмысшыларын жеке сұрақтары бойынша қабылдайды.

36. Сотталғандар арасында құқық бұзушылық пен қылмысқа қарсы әрекеттердің, түзеу мекемелеріндегі жедел-іздістіру қызметінің заңдылығына қадағалауды жүзеге асырады.

37. Түзеу мекемелеріндегі анықтауға, қылмыстық істі қозғау туралы және қозғаудан бас тарту туралы қабылданған шешімнің заңдылығына қадағалауды қамтамасыз етеді, мұндай қылмыстық істерді қараған кезде соттарға қатысуды ұйымдастырады.

38. Төтенше жағдай туралы ақпарат алған кезде телефон байланысымен (бір сағат ішінде) дереу облыс прокурорының көмекшісіне, басқарма қызметкеріне х а б а р л а й д ы .

39. Тұрақты негізде түзеу мекемлеріндегі заңдылыққа келесідей қадағалауды жүзеге асырады :

1) тиісті материалдық-тұрмыстық жағдайлармен және медициналық-санитарлық қызметтің көрсетілуінің қамтамасыз етілуіне;

2) режимдік талаптардың қамтамасыз етілуіне, қалыптасқан жазалау тәжірибесін талдау жасалуына ;

3) түзеу мекемесі әкімшілігінің сотталғанды мерзімінен бұрын шартты түрде босату, жазасының өтелмеген бөлігін жазаның неғұрлым жеңіл түрімен ауыстыру және түзеу мекемесінің түрін өзгерту бойынша шараларды уақытында қабылдауына ;

4) сотталғанның түзеу мекемесіне әрбір келген кезінде дене жарақаттарының болу-болмауына медициналық куәландырудың уақытында жүргізілуіне;

5) арнаулы медициналық комиссияның ауыр науқасты сотталғандарды ауруына байланысты босатуға ұсынуы туралы мәселенің уақытында өткізуіне;

6) сотталғандардың арасында туберкулездің, басқа да жұқпалы аурулардың таратылуына қарсы іс-әрекет ететін нормативтік құқықтық актілері талаптарының сақталуына ;

7) кәмелетке толмағандар мен зейнеткерлік жасқа жеткен адамдарға арнаулы мемлекеттік және зейнеткерлік жәрдемақылардың есептелуіне шаралардың қабылдануына ;

8) сотталғандардың ақылы жұмыспен қамтамасыз етілуіне;

9) сотталғандарды ұстауға бөлінген қаражаттардың мақсатты пайдалану заңдылығына ;

10) инженерлік-техникалық күзет құралдары мен ғимараттардың қойылатын талаптарға сәйкес болуына ;

11) әкімшілік құқық бұзушылық туралы заңнамалардың қолданылуына;

12) мекеме әкімшілігінің шығарған қаулыларының, бұйрықтары мен өкімдерінің заңдылығына ;

13) жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібін реттейтін заңнамалардың сақталуына .

Ескерту: осы тармақтың 1), 4)-11) тармақшалары бойынша қажетті кезде тексеруге мамандар тартылады .

40. Ұсталғандардың, сезіктілердің ҚІЖК, Қазақстан Республикасының әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексінің нормаларында көзделген конституциялық құқықтарының мүлтіксіз сақталуы қамтамасыз етіледі, процессуалдық құжаттардың уақытында және толық ресімделуі мен олардың арнайы қабылдағыштарға және УҰИ ұсынылуы тексеріледі.

41. Жұмыс істейтін (оқу орындарында оқитын) және тұрақты мекен жайы бар , бас бостандығынан айыру жазасы көзделмеген немесе онша ауыр емес және

ауырлығы орташа қылмыс жасаған сезіктілерді УҰИ ұстау заңдылығына назар аударылады.

42. Нақты ұсталғанды УҰИ уақытында орналастырмау туралы мәліметтер болған немесе өтініштер түскен кезде: сезіктіні оқшаулау және ұстау хаттамасының нақты толтырылуы уақытының сәйкестігіне қатысты құқық қорғау органының кезекші бөліміне Жеткізілген адамдарды есепке алу кітабы зерделенеді; әкімшілік тәртіпте жеткізілген және ұсталған адамдарға арналған, ұсталған адамдарды талқылауға арналған бөлмелер тексеріледі; тұлғаның тұрған жерінен бастап нақты ұсталған кезеңі оның ҰҰИ дейін жеткізілуі, сонымен бірге процессуалдық құжаттарды зерделеу арқылы (жауап алу, болған жерді тексеру мен нақыталу, тінту және басқада) анықталады; кәметке толмағандарды уақытша бейімдеу орталықтарында, қабылдау-тарату орындарында, бейімдеу және детоксикация орталықтарында қарсы тексеру жүргізіледі, ҚІЖК нормаларының тәртібінде ұсталғандардың және көрсетілген мекемелерге орналастырылған адамдардың тізімін салыстырып тексеру тәжірибесі қолданылады.

43. Ұсталғандарды және тергеумен қамалғандарды қамаудан босату туралы процессуалдық мерзімдер өткен кезде тергеушінің, анықтаушының немесе ұстау орындары әкімшілігі басшысының уақытында шешім қабылдауы бөлігіндегі қылмыстық іс жүргізу заңнамасы ережелерінің сақталуы қамтамасыз етіледі.

Ұсталғанның, әкімшілікпен және тергеумен қамалғанның жеке ісінде тиісті қаулы болмаған жағдайда, бұл адамдарды қамаудан босату және аталған лауазымды тұлғалардың жауапкершіліктері туралы мәселе шешіледі.

44. Ұсталғандарға әкімшілікпен және тергеумен қамалғандарға УҰИ азаптаулардың, рұқсат етілмеген ықпал ету шараларының, арнаулы құралдардың қолданылғаны туралы мәліметтер және өтініштер келіп түскен кезде, тексеру азаптауларға және басқа да қатыгез, адамгершілікке жатпайтын және ар-намысты қорлайтын іс-әрекеттер мен жазалау түрлері туралы өтініштерді тексеру тәртібін реттейтін нормативтік құқықтық актілерге сәйкес жүзеге асырылады.

Тексеру нәтижесімен ұсталғандардың және тергеумен қамалғандардың конституциялық құқықтарының бұзылуына жол берген лауазымды тұлғаларға қатысты процессуалдық шешімдердің қабылдануы қамтамасыз етіледі.

45. УҰИ тексеру барысында келесі мәселелерге назар аударылады:

- 1) нақты ұстағаннан кейін тергеушінің немесе анықтаушының ұстау хаттамасын толтырылуына;
- 2) ұсталғанның қорғаушыны шақырту және оның қатысуымен жауап беру құқығының сақталуына;
- 3) ұсталғанға өзінің ұсталғандығы және ұсталу орны туралы телефонмен

немесе өзге де тәсілмен өзінің тұрғылықты жері немесе жұмысы орнына дереу хабарлау құқығының берілуі және түсіндірілуі, кәмелетке толмағанның ұсталғаны туралы туысқандарына уақытында хабардар ету және оны ата-аналарының, қамқоршыларының қарауына беру мәселесін қарау шараларының қабылдануына;

4) егерде ұсталған басқа мемлекеттің азаматы болған жағдайда 12 сағат ішінде елшіліктің, консулдық немесе мемлекеттің өзге өкілдігінің хабарландырылуына;

5) ұсталғанның және тергеумен қамалғанның арызын прокурорға уақытында жіберу бөлігіндегі ҚІЖК талаптарының сақталуына;

6) сезіктілер мен айыпталушыларды УҰИ ұстау негізділігі бөлігіндегі ҚІЖК талаптарының сақталуына;

7) ұсталғандардың және тергеумен қамалғандардың арасында туберкулездің, басқа да жұқпалы аурулардың таратылуына қарсы іс-әрекет ететін нормативтік құқықтық актілері талаптарының сақталуына;

8) ұсталғандарды УҰИ әрбір орналастырған кезде дене жарақаттарының болу-болмауына медициналық куәландырудың уақытында жүргізілуіне;

9) инженерлік-техникалық күзет құралдары мен ғимараттардың қойылатын талаптарға сәйкес болуына;

10) ұсталғандарды және тергеумен қамалғандарды және сотталғандарды ұстауға бөлінген бюджет қаражаттарын пайдаланудағы заңдылықтың жағдайына;

11) жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібін реттейтін заңнама талаптарының сақталуына;

12) жедел-ізвестіру қызметін жүргізуде заңдылықтың сақталуына.

46. Арнайы қабылдағыштарды тексеру барысында келесі мәселелерге назар аударылады:

1) жеткізілген тұлғаларды тіркеу тәртібіне (соттың қамауға алу туралы қаулысы, жеке тінту хаттамасы, құжаттар, жеке куәлік);

2) материалдық-тұрмыстық жағдайлармен және медициналық-санитарлық қызметтің көрсетілуінің тиісінше қамтамасыз етілуіне;

3) әкімшілік қамалғандардың арасында туберкулездің, басқа да жұқпалы аурулардың таратылуына қарсы іс-әрекет ететін нормативтік құқықтық актілері талаптарының сақталуына;

4) қамауға алынғанды дәрігерлік ұйымдарға жіберу негізділігі және ол жөнінде прокурор мен судьяға уақытылы хабарлауына;

5) инженерлік-техникалық күзет құралдары мен ғимараттардың қойылатын талаптарға сәйкес болуына;

6) әкімшілік қамалғандарды ұстауға бөлінген бюджет қаражаттарын пайдаланудағы заңдылықтың жағдайына;

7) жеке және заңды тұлғалардың өтініштерін қарау тәртібін реттейтін заңнама т а л а п т а р ы н ы ң с а қ т а л у ы н а .

47. УҰИ тексеру күн сайын жүргізіледі, ал арнайы қабылдағыштарда аптасына бір рет, олардың нәтижелері тексерулерді есепке алудың арнайы журн а л ы н д а к ө р с е т і л е д і .

Қажетті кезде тексеруге мамандар тартылады.

Заң бұзушылықтар анықталған жағдайда, тексерумен анықталған фактілерді көрсетіп, а н ы қ т а м а ж а с а л а д ы .

Тексерулерді түнгі уақытта, мерекелік және демалыс күндері, оның ішінде бейнекамераны пайдаланып жүргізу тәжірибесі қолданылады.

48. Тексеру жүргізу кезінде ұсталғандар, қамалғандар, әкімшілік қамауға алынғандар жеке сұрақтары бойынша қабылданады.

49. Тоқсан сайын бас бостандығынан айырумен байланысты емес жазалар мен қылмыстық-құқықтық ықпал етудің өзге де шараларының мүлтіксіз атқарылуын қамтамасыз ету мақсатында, соттардың бас бостандығынан айырумен байланысты емес жазаларға және қылмыстық-құқықтық ықпал етудің өзге де шараларына сотталған адамдардың саны туралы деректерін ҚАИ есепке тіркелген адамдардың саны туралы мәліметтерімен салыстыру жасалуы қ а м т а м а с ы з е т і л е д і .

50. Кемінде жарты жылда бір рет ҚАИ қызметіндегі заңдылықтың жағдайына тексеру жүргізіліп, соның барысында келесі мәселелерге назар аударылады:

1) есепке алынған адамдарға қатысты бақылау істерінің уақытында а ш ы л у ы н а ;

2) бақылау істерінің құрастырылуы мен есепке алынған адамдарға бақылаудың жүзеге асырылуы тәртібін реттейтін ведомстволық бұйрықтар мен нұсқаулықтардың орындалуының жағдайына;

3) ішкі істер органдарымен бірлесіп, есепке алынған адамдарға бақылаудың жүзеге асырылуы тәртібін реттейтін ведомстволық бұйрықтар мен нұсқаулықтардың орындалуының жағдайына;

4) есепке алынған адамдардың тұрғылықты жері бойынша болмауының уақытында анықталуына және оларға іздестіру жариялау шараларының қ а б ы л д а н у ы н а ;

5) жазаны өтеуден қасақана жалтарған және бақылаудан жасырынған есепке алынған адамдарға тиісті шаралардың қабылдануына;

6) есепке алынған адамдардың арасындағы қылмыстың қайталануы мен құқық бұзушылыққа қарсы күрес жұмыстарының жағдайына;

7) есепке алынғандардың қоғамдық және түзеу жұмыстарына нақты т а р т ы л у ы н а ;

8) уәкілетті мемлекеттік, сондай-ақ атқарушылық органдардың тарапынан

есепке алынған адамдардың жүріс-тұрысына және оларға әлеуметтік көмек көрсетілуіне пробациялық бақылаудың жүзеге асырылуы тәртібіне;

9) электрондық білезік қолдану кезіндегі заңдылықтың жағдайына.

51. Кемінде жарты жылда бір рет ПО ҚҚБ қызметіндегі заңдылықтың жағдайына тексеру жүргізіліп, соның барысында келесі мәселелерге назар аударылады.

1) МБШБ босатылған адамдарға бақылауды жүзеге асыру кезінде заңдылықтың жағдайына;

2) МБШБ босатылғандарға қатысты уақытында бақылау істерінің ашылуы мен профилактикалық есепке алынуына;

3) МБШБ босатылған адамдардың тұрғылықты жеріне келуі мен есепке алынуы туралы ҚАЖ органдарының хабардар етілуіне;

4) МБШБ босатылғандарға бақылаудың жүзеге асырылуы тәртібін реттейтін Ішкі істер министрлігінің ведомстволық бұйрықтары мен нұсқаулықтарының орындалу жағдайына;

5) соттың оларға жүктеген міндеттері бойынша шектеу мерзімдері белгіленуінің сақталуына;

6) бірнеше рет әкімшілік құқық бұзушылық жасағаны үшін әкімшілік жазаға тартылған немесе міндеттерін атқарудан қасақана жалтарған МБШБ босатылған адамдарға қатысты тиісті шаралардың қабылдануына;

7) МБШБ босатылған адамдардың қылмыстар мен құқық бұзушылықтардың жасауын алдын алу бойынша шаралардың толық қабылдануына;

8) «Бас бостандығынан айыру орындарынан босатылған адамдарды әкімшілік қадағалау туралы» Заңының, әкімшілік қадағалаудағы адамдарға бақылаудың жүзеге асырылуының тәртібін реттейтін ІІМ ведомстволық бұйрықтары мен нұсқаулықтарының орындалуы кезінде заңдылықтың сақталуына;

9) қадағалауда жүрген адамның уақытында профилактикалық есепке алынуына және әкімшілік қадағалауды белгілеу туралы қаулы келіп түскен түзеу мекемесіне бұл туралы хабардар етілуіне;

10) қадағалауда жүрген адамның таңдаған тұрғылықты жеріне белгіленген мерзімде келмеген жағдайда, тиісті шаралардың қабылдануына;

11) қадағалауда жүрген адамдарға қатысты қолданылатын шектеулердің белгіленуінің заңдылығына;

12) қадағалауда жүрген адамдардың қылмыстар мен құқық бұзушылықтарды жасауын алдын алу бойынша шаралардың толық қабылдануына;

13) қадағалауда жүрген адамдардың әкімшілік жауапкершілікке тартылуының заңдылығына;

14) қадағалауда жүрген адамдарға қатысты кейін қылмыстық іс қозғау үшін материалдарды жинақтау бойынша шаралардың уақытында қабылдануына;

15) бақылаудағы істердің уақытында тоқтатылуына.

52. МБШБ, әкімшілік қадағалаудағы адамдардың жүріс-тұрысына бақылауды қамтамасыз ету, қылмыстың қайталануын алдын алу мақсатында, жарты жылда бір рет МБШБ босатылған және мекемелерден босатылған қадағалауда жүрген адамдардың саны туралы, олардың қайталап жасаған қылмыстары туралы, соның ішінде әкімшілік қадағалау белгіленген адамдардың саны туралы соттар, Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі Комитетінің аумақтық бөлімшелері және ішкі істер органдары арасындағы деректерге салыстыру жүргізіледі.

53. Қалалық, аудандық және ауыл әкімдіктерінде сотталғандарды қоғамдық жұмыстарға тарту үшін объектілерді айқындау туралы шешімнің қабылданғаны тексеріледі.

54. Қалалық, аудандық халықты әлеуметтік қорғау және атқарушылық органдарында ақталған азаматтарға ақшалай өтемақылар мен жәрдемақылардың төленуінің және жеңілдіктердің берілуінің тәртібін реттейтін заңнамалардың сақталуына қадағалау жүзеге асырылады.

55. Сотталғандарға қатысты үкімнің орындалуымен байланысты мәселелерді караған кезде, бірінші сатыдағы сотқа, сотталған кәмелетке жасы толмағандар мен зейнеткерлердің мүдделерінде азаматтық істер бойынша сот отырыстарына міндетті түрде қатысады, және де тараптары мекеме әкімшілігі немесе «Еңбек» РМК болатын дауларды сотта карау барысында мемлекетік мүддесіне өкілдік етеді.

56. Заңмен белгіленген мерзімдерде үкімнің орындалуы тәртібінде шығарылған сот қаулыларының заңдылығы тексеріледі, апелляциялық наразылықтар келтіріледі, мерзімді өткізіп алған жағдайда, облыстық немесе оған теңестірілген прокуратураға кассациялық наразылық енгізу жөнінде ұсыныс енгізіледі.

3. Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуына прокурорлық қадағалауды жүзеге асыру кезінде прокурорлардың өзара іс-әрекет етуі мен уәкілеттіктерінің жіктелуі

57. Департамент, облыстық және оған теңестірілген прокуратуралардың бөлімшелері, қалалық, аудандық, көлік, әскери прокурорлар ұсталған, әкімшілік қамалған, қамауға алынған және қылмыстық жазаны өтеуші, ЖӨМБШБ және әкімшілік қадағалаудағы адамдардың құқықтарының сақталуына қадағалауды өзара іс-әрекет ету және функцияларының жіктелуі арқылы қамтамасыз етеді.

58. Бас әскери прокурор, оның жетекшілік ететін орынбасары, көмекшілері, өңірлік және горнизондық әскери прокурорлар әскери құқық қорғау органдарының гауптвахталарындағы, теңіз кемелері капитандарының, шекара жасақтары бастықтарының айқындаған орындарындағы адамдардың ұсталуы, Қылмыстық кодексте көзделген әскери қызметшілерге қатысты бас бостандығынан оқшалаумен байланысты емес жазалардың атқарылуына, түзеу мекемелерін күзету, бақылау қызметі және сотталғандарды айдауылдау жөніндегі ішкі әскер қызметіндегі заңдылықтың сақталуына, сондай-ақ әскери трибуналдармен сотталған азаматтардың жаппай саяси қуғын-сүргіндерінен ақталуына қадағалауды жүзеге асырады.

Төтенше жағдайлар кезінде (тергеумен қамалғандар және сотталғандар жол бойында қылмыс пен құқық бұзушылық жасағанда), түзеу мекемелеріндегі инженерлік-техникалық күзет құралдарының талапқа сәйкес болуының, бақылау қызметінің мәселелері бойынша әскери прокурорлардың және ұсталған, қамауға алынған және жазаны өтеуші адамдардың құқықтарының сақталуын қадағалау жөніндегі прокуратураның басқармасымен (топтармен), қалалық (аудандық) прокурорлармен бірлесіп тексеру тәжірибесін қолданады.

59. Бас көлік прокуроры, оның көмекшілері және көлік прокурорлары осы Нұсқаулықтың 40-45-тармақтарының ережелеріне сәйкес көліктегі ішкі істер органдарының УҰИ қызметіне қадағалауды жүзеге асырады.

60. Облыс, қала, аудан прокуратурасының жедел-іздістіру қызметіндегі заңдылықты қадағалау бөлімшесі ҚАЖ комитетінің аумақтық департаменттері мен тергеу изоляторларындағы және Ұлттық қауіпсіздік органдарының тергеу изоляторларында жедел-іздістіру қызметінің заңдылығына қадағалауды жүзеге асырады.

61. Облыс прокурорларының көмекшілері, басқарма қызметкерлері:

1) халықаралық шарттардың қолданылуын қадағалауды жүзеге асыратын бөлімшемен өзара іс-әрекет етіп, шетел мемлекеттері әділет мекемелерінің, олардың аумағында үкімді орындау туралы талаптары (өтініштері) орындалуының, сондай-ақ тергеумен қамалғандардың және сотталғандардың қамауда ұсталуы мен шетел мемлекеттеріне транзиттік тасымалдануының заңдылығын қамтамасыз етіледі;

2) қылмыстық іс-жүргізудің заңдылығын қадағалауды жүзеге асыратын бөлімшемен өзара іс-әрекет етіп, бірге тергеумен қамалғандарға, сотталғандарға, «Еңбек» РМК қызметкерлері мен жұмыскерлеріне қатысты қозғалған қылмыстық істердің алдын ала тергелуі мен сотта қаралудың барысы мен нәтижелері туралы ақпараттың жолдануын қамтамасыз етеді.

62. Прокурорлар әкімшілік құқық бұзушылық туралы өздері қозғаған істер сотта қаралған кезде тікелей қатысады және осы істер бойынша сот актілері

заңдылығының тексерілуін қамтамасыз етеді, апелляциялық наразылықтар к е л т і р е д і .

63. Тоқсан сайын жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылаудағы заңдылықтың жағдайына қадағалаудың қамтамасыз етілуіне талдау жасалады.

4. Қорытынды ережелер

64. Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың сақталуын қадағалау жөніндегі прокуратура органдары қызметін бағалаудың негізгі өлшемдері болып мыналар айқындалсын:

1) қылмыстық жазаны өтеу және қылмыстық мәжбүрлеу шараларын қолданған кезде заңның үстемдігін қамтамасыз ету;

2) ұсталғандардың, әкімшілікпен және тергеумен қамалғандардың, сотталғандардың, ЖӨМБШБ және әкімшілік қадағалаудағы адамдардың конституциялық құқықтарын, бостандықтарын және заңды мүдделерін мүлтіксіз с а қ т а у ;

3) азаптауларға және басқа да қатыгез, адамгершілікке жатпайтын және ар-намысты қорлайтын іс-әрекеттер мен жазалау түрлерін болдырмау.

65. Облыс прокурорлары Департаментке әр айдың 30 күніне төтенше оқиғалар және ұсталғанға, әкімшілік және тергеумен қамалғанға, сотталғанға қатысты қарудың, арнаулы құралдардың қолданылуының, мамандандырылған және түзеу мекемелерінен қашуға оқталудың (қашудың), өзіне дене жарақатын салуы мен қол жұмсауының барлық фактісі бойынша тексерулердің нәтижелері мен қабылданған шаралар туралы ақпараттар жолдайды.

66. Жазаны орындауда, арнайы мекемелерде адамдардың ұсталуында және бас бостандығынан айыру орындарынан босағандарды бақылауда заңдылықтың жағдайына қадағалаудың қамтамасыз етілуі бойынша тоқсан сайын жүргізілген талдаулар, тоқсан аяқталғаннан кейін келесі айдың белгіленген күніне ұ с ы н ы л а д ы :

қалалық және аудандық прокурорлар облыстық және оларға теңестірілген прокуратураларға 1 - ш і күніне;

облыстық прокурорлар Департаментке 5-ші күніне;

Департаментпен Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының басшылығына 10 - ш і күніне .

67. Департамент және облыс прокурорлары жартыжылдық және жылдық жұмыс қорытындылары бойынша, осы Нұсқаулықтағы заңдылықтың бұзылуына

септігін тигізген себептер мен жағдайлары белгіленіп, оларды жоюдың жолдары айқындалған 5-тармақтың 1)-3)-тармақшаларында көрсетілген әрбір басымды бағыттар бойынша заңдылықтың жағдайын жинақтап талдайды.

Облыс прокурорлары талдау бойынша ақпараттарды Департаментке 5 шілдеге және 5 қаңтарға жолдайды.

Департамент және облыс прокурорлары ұсталғандарды, әкімшілік және тергеумен қамалғандарды, сотталғандарды ұстауға бөлінген бюджеттік қаржының қолданылуындағы заңдылықтың жағдайын, сондай-ақ бас бостандығынан оқшалау орындарынан босатылған тұлғаларды бейімдеуге бағытталған заңнамалардың сақталу мәселесін жыл қорытындысы бойынша жинақтап талдайды.

Облыс прокурорлары аталған талдау бойынша ақпаратты Департаментке 1 наурызға және 5 қаңтарға жолдайды.

68. Департамент және облыс прокурорлары қадағалауды ұйымдастырудың қазіргі заманғы әдістерінің бастамашылығы мен енгізілуі, қадағалау қызметінің оң тәжірибесінің таратылуы, қызметкерлердің біліктілігінің арттырылуы бойынша тұрақты негізде жұмыс жүргізеді.

69. Арнайы және түзеу мекемелеріндегі заңдылық пен құқық тәртібінің жағдайын, сондай-ақ прокурорлардың қадағалау қызметін бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау арқылы прокуратура органдарының беделін арттыру жөнінде жұмыстар мақсатты түрде жүргізіледі.

70. Департамент пен облыс прокурорлары Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының жанындағы Сулеймен Есқараев атындағы прокуратура органдарының кадрлық біліктілігін көтеру және құқықтық тәртіпті, заңдылық мәселесін зерделу Институтпен, басқа да жоғары оқу орындарымен, ғылыми мекемелермен, ғалым-заңгерлермен қолданыстағы заңнамаларды жетілдіру бойынша өзара іс-әрекет етуді жүзеге асырады.